

Δύο ἢ τρεῖς φορές ἐκόντησά τὸν πάππον μὲ ἀπὸ τὸν ἀγκῶνα, διὰ νὰ κάμω αὐτὸν ν' ἀγοράσῃ τίποτε· ἀλλ' ἐκεῖνος, κύψας, μὲ εἶπεν εἰς τὸ ὅτιον, 'Δὲν βλέπεις, τέκνον μου, ὅτι αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος βάλλει τὸ καλὴτερον ἔξωθεν·'

Εἰς τὸν δρόμον μᾶς ἀπήντησαν δούλη καὶ δούλος τις, ἀνδρόγυνον, ἐπιστρέφοντες, καθὼς ἡμεῖς, ἀπὸ τὴν ἀγοράν. 'Ἡ νέα ἐφοροῦσε μεταξὺ τὸν φόρεμα ἀνοικτοῦ χρώματος, χρυσᾷ τινὰ πολὺτιμα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, καὶ πλήθος ποικιλοχρῶν ταινιῶν κρεμαμένων καὶ περιπετομένων. 'Ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, μὲ τὰ φαρδέα του τσόχινά βρακία, τὸ μεταξὺ τὸν ἐσωκάρδιον, καὶ μ' ἐν φέσιον τῆς Βαρβαρίας ἐπὶ κεφαλῆς, ἔκαμνεν ὄχι ὀλιγωτέραν ἐπίδειξιν τῆς ὑπερηφάνου συζύγου του. 'Α! "Α!" εἶπεν ὁ πάππος μου, 'πόσον ἤθελα χαρὴν, ἂν ἔβλεπα τὸν Ἀνδρέαν καὶ τὴν Μαρίαν ταπεινότερα ἐνδυμένους· ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ βάλλουν τὸ καλὴτερον ἔξωθεν.'

Διαβαίνοντας ἀπὸ τὸ σχολεῖον μᾶς ἐπροσκάλεσεν ὁ διδάσκαλος νὰ εἰσέλθωμεν, διὰ νὰ ἀναπαυθῶμεν ὀλίγον· ἀφοῦ ἐκαθίσταμεν, ἤρχισεν ὁ λογιώτατος μίαν μακρὰν συνομιλίαν μὲ τὸν πάππον μου, εἰς τὸ διάστημα τῆς ὁποίας ἐμνημόνευσε τὰ ὀνόματα πολλῶν συγγραφέων καὶ ποιητῶν, ἃ ἀνέφερε μὲ πολλὴν σοφίαν ὀλοκλήρως περιόδους ἀπὸ τὰ συγγράμματα των, εἰς ἐμὲ τότε διόλου ἀκατανοήτους. "Ὅτε ἀνεχωρήσαμεν, τὸ ὁποῖον πολὺ μ' ἐχαροποίησε, διότι εἶχα ἤδη ἀρχίσειν νὰ χασμῶμαι, μὲ εἶπεν ὁ πάππος, ὅτι ἄνθρωποι τινὲς λαλοῦν μὲ πολλὴν εὐροίαν λόγον περὶ ὑποθέσεων, τὰς ὁποίας διόλου ἀγνοοῦν, ἃ ἀναφέρουν ἀδιακόπως βιβλία, τῶν ὁποίων δὲν γνωρίζουν παρὰ τὰς ἐπιγραφάς. 'Οἱ τῶντι σοφοί,' ἐπρόσθεσεν ὁ πάππος μου, 'ὁμιλοῦν γενικῶς ὀλίγον καὶ ἀργά, ἃ διὰ τοῦτο δὲν πρέπει ποτὲ νὰ θεωρῶμεν ὡς τὸν πλέον πεπαιδευμένον ἐκεῖνον, ὅστις ὁμιλεῖ περισσσότερον ἢ τρανώτερον. "Ὅταν ἀκούῃς ἄνθρωπον νὰ λαλῇ ταχέως καὶ δυνατὰ, ἐνθυμοῦ τὸν διαλαλητὴν, ὅστις ἐπῶλε τὰς πραγματείας, καὶ λέγε εἰς τὸν ἑαυτὸν σου, Φοβοῦμαι μήπως ἢ αὐτὸς ἦναι ἀπ' ἐκείνους, οἵτινες βάλλουν τὸ καλὴτερον ἔξωθεν. 'Εμβήκαμεν ἔπειτα εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ν' ἀκούσωμεν τὸν ἐσπερινόν. Συγχρόνως μὲ ἡμᾶς εἰσῆλθε γνωστός τις γηραλέος, ὁ ὁποῖος μ' ἐφαίνετο εὐλαβέστατος. Ποτὲ δὲν ἔλειπεν ἀπὸ τὸ στασείδιον του· πάντοτε ἀναπτε δύο ἢ τρία κηράκια ἐμπροσθεν τῶν εἰκόνων· ἂν καὶ ἡλικιωμένος ἢ πολλὰ σωματώδης, δὲν ἡμῆλει ποτὲ νὰ προσκυνήσῃ πεντάκις ἢ ἑξάκις μέχρι ἐδάφους· ὅσῃ ὥραν ἐψάλλετο ἡ ἀκολουθία, ἐμουρμουρίζε ἢ αὐτὸς κατ'· μετὰ τὴν ἀπόλυσιν περιερχόμενος ἤσπάζετο εὐλαβῶς ὅλας τὰς εἰκόνας· ὅλας τὰς

νηστείας τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐφύλαττε μὲ τὴν πλέον αὐστηρὰν ἀκρίβειαν· ὅλας τὰς ἐορτάς ἐξώδευσεν ἀναγινώσκων τῶν ἁγίων καὶ μαρτύρων τὰ συναξάρια. "Ὁ πάππε, εἶπα ἐγώ, ἀφοῦ ἐκβήκαμεν ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν, 'πόσον καλὸς Χριστιανὸς εἶναι ὁ γέρον ἐκεῖνος! εἶθε νὰ τὸν ὁμοιάζα!' 'Πολλοὶ, ἀγαπητέ μου,' ἀπεκρίθη ὁ πάππος, 'βάλλουν τὸ καλὴτερον ἔξωθεν ἀκόμη ἢ εἰς τὰ τῆς θρησκείας. Φυλάττην μὲ ἀκρίβειαν ὅλα τὰ ἐξωτερικὰ ἔθιμα, ἀλλὰ τὴν καρδίαν ποσῶς δὲν φροντίζουν νὰ καθαρίσωσιν ἀπὸ τὰ πάθη τοῦ μίσους, τοῦ φθόνου, τῆς φιλαργυρίας, τῆς ὑπερηφανίας, καὶ ἄλλων ὁμοίων, τὰ ὁποῖα εἶναι ὅλα βδελυρὰ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Εἶναι οἱ τοιοῦτοι ἀπόγονοι ἐκείνων, πρὸς τοὺς ὁποίους εἶπεν ὁ Χριστὸς, "Οὐαὶ ἡμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταί! ὅτι παρομοιάζετε τάφοις κεκοιναμένοις, οἵτινες ἔξωθεν μὲν φαίνονται ὡραῖοι, ἔσωθεν δὲ γέμουνσιν ὀστέων νεκρῶν καὶ πάσης ἀκαθαρσίας." Νὰ ἐπαγγέλλεται τις τὸν πλούσιον ὅταν ἦναι πτωχὸς, ἢ τὸν γραμματισμένον ὅταν ἦναι ἀγράμματος, εἶναι τῶντι ἀνόητον καὶ κακόν· πολὺ ὅμως χειρότερον εἶναι νὰ ἐπαγγέλλεται τις τὸν θρησκον, ἐνῷ οὔτε τὸν Θεὸν ἀγαπᾷ, οὔτε τὰς ἐντολάς του ζητεῖ νὰ ὑπακούῃ. Πρὸ πάντων, λοιπόν, ἀγαπητέ μου, φυλάττου μὴ βάλλῃς τὸ καλὴτερον ἔξωθεν εἰς τὰ τῆς θρησκείας.'

ΜΗΤΡΙΚΗ ΑΓΑΠΗ.

ΓΥΝΗ τις, ὁφύπτως τοῦ ἡμετέρου τάγματος, ἢ ὁποία εἶχε μᾶς ἀκολουθήσειν καθ' ὅλην τὴν ἐκστρατείαν, ὑπέστρεφεν ἀπὸ τὴν Μόσχαν, φέρουσα ὁμοῦ εἰς μίαν ἄμαξαν πέντε μικρὰ παιδία, καὶ ὅλους τοὺς καρπούς τῆς βιομηχανίας της. Φθάσασα εἰς τὸν ποταμὸν Οὐόπαν, ἐθαύρησε μὲ φρίκην τὸν ὀρμητικὸν ῥύακα, ὅστις ἠνάγκαζεν αὐτὴν νὰ παραιτήσῃ ἐπὶ τῶν ὀχθῶν τὴν μικρὰν της περιουσίαν, καὶ τὴν μέλλουσαν ζωοτροφίαν τῶν τέκνων της. Πολλὴν ὥραν ἔτρεχεν ἐπάνω κάτω, ζητοῦσα νέον πέρασμα· τέλος δὲ, ἐπιστρέψασα ἀπληπισμένη ἀπὸ τὴν ματαιίαν αὐτῆς ἐρευναν, εἶπεν εἰς τὸν ἄνδρα της, 'Βλέπω ὅτι ἀνάγκη πᾶσα νὰ τὰ ἀφήσωμεν ὅλα· ἀδοκιμάσωμεν μόνον τὰ τέκνα μας νὰ σώσωμεν!' Εἰποῦσα τοῦτο, ἐπῆρε τὰ δύο νεώτερα ἀπὸ τὴν ἄμαξαν, καὶ τὰ ἔβαλεν εἰς τοὺς βραχίονας τοῦ ἀνδρός της. "Ἴδα τὸν ταλαίπωρον πατέρα νὰ σφίγγῃ τὰ ἀθῶα τέκνα, καὶ μὲ τρέμοντα πόδα νὰ διαπερνᾷ τὸν ποταμόν· ἐνῷ ἡ συμβία του, γονατισμένη εἰς τὸ χεῖλος τοῦ ποταμοῦ, ποτὲ μὲν ἐρρίπτεν ἀνήσυχά βλέμματα εἰς τὸν ἄνδρα της, ποτὲ δὲ ὕψονε τοὺς ὀφθαλμούς εἰς τὸν οὐρανόν·

ἀλλ' εὐθύς ἀποῦ τὸν ἴδε νὰ ἀναβαίνει σῶως εἰς τὴν ξηρὰν, ἐσήκωσε τὰς χεῖρας μ' εὐγνωμοσύνην πρὸς τὸν Θεόν, καὶ, πηδήσασα ἐπάνω, 'Εἶναι πλέον σωσμένα! σωσμένα!' ἐξεφώνησε περιχαρῆς. Ὁ δὲ πατὴρ, ἐναποθέσας ἐπὶ τῆς ὄχθης τὸ πολύτιμον αὐτοῦ φορτίον, ἔσπευσεν ὀπίσω, ἤρπαξεν ἄλλα δύο, καὶ βυθισθεὶς πάλιν εἰς τὰ κύματα, ἀκολουθούμενος δὲ ὑπὸ τῆς γυναικὸς τε, ἣτις ἐσήκονε τὸ πέμπτον εἰς τὸν ἑνα βραχίονα, μὲ τὴν ἄλλην δὲ χεῖρα ἐκράτει σφιγκτὰ τὸν ἄνδρα τῆς, ἔφθασεν εἰς τὴν ὄχθην ἀσφαλῶς. Τὰ παιδία, ὅσα πρῶτον μετεκομίσθησαν, νομίζοντα ὅτι εἶχαν παραιτηθῆν ἀπὸ τοὺς γονεῖς τῶν, ἔκαμαν τὸν ἄερα ν' ἀντηγῇ ἀπὸ τὰς κραυγὰς τῶν· ἀλλὰ τὰ δάκρυά τῶν ἀπέφρυσαν, ὅτε συνηνώθη πάλιν ἡ φιλόστοργος οἰκογένεια.

ΟΙ ΕΥΡΩΠΑΙΟΙ ΕΡΓΑΤΑΙ.

Εἰς τὴν ἐπαρχίαν τῆς Νεαπόλεως, ἣτις καὶ Καμπανία ἢ εὐδαίμων ἐπονομάζεται διὰ τὴν μεγάλην καρποφορίαν τῆς γῆς ἢ διὰ τὸ ἰλαρὸν αὐτῆς κλίμα, οἱ ἄγροί γενικῶς εἶναι μικροί. Ὁ σῖτος ἀποδίδει ὀκτὼ ἢ δέκα εἰς τὸ ἓν, καὶ ἡ γῆ δὲν ἀφίνεται ἀπὸ καιρὸν εἰς καιρὸν ἀδοϋλευτος δι' ἓν ἔτος, ἀλλ' ἀροτρεύεται καὶ σπείρεται μετὰ τιποτέ ἄλλο. Πολλάκις μετὰ τὸν θερισμὸν σπείρεται ἀμέσως τὸ πορφυροῦν τρίφυλλον, τὸ ὁποῖον, ὅταν ᾗναι ἀνθισμένον, φαίνεται ὡς βυσσινοβαφῆς τάπης, ἐξηπλωμένος ἐπάνω τῶν πρασίνων ἄγρων. Πτελεῶν καὶ συκαμινεῶν σειραὶ, διὰ κλημάτων συνδεδεμέναι, ἀποχωρίζον τὰς διαφόρους ἰδιοκτησίας· ἐνῷ ἡ συκὴ, ἡ λεμονέα, καὶ ἡ πορτογαλλέα, θάλλουν γενναίως εἰς τὰ ἀγροκήπια. Τῶν ὁρέων αἱ ὑψηλαὶ κορυφαὶ παρέχουν παχείας βοσκὰς, ἀσφαλεῖς ἀπὸ τὴν θερμότητα καὶ ἀνδρίαν τῶν πεδιάδων. Τὰ πλευρὰ εἶναι σκεπασμένα μετὰ δάση καστανεῶν, αἰτίνες χοριγοῦν εἰς τοὺς πένητας ἀξιώλογον τροφῆς εἶδος· ἐνῷ εἰς τὰς χαμηλοτέρας κατωφερείας οἱ ἐλαιῶνες ἐπιδαψιλεύοντες τὰς πολυτίμους καρπούς τῶν. Εἰς τὴν χαριτωμένην ταύτην γῆν οἱ κάτοικοι, μ' ὅλην αὐτῶν τὴν ὀκνηρίαν, ἐμπορῶν εὐκόλως νὰ προμηθεύωνται τὸν ἐπιβόιον ἄρτον. Αἱ καλύβαι αὐτῶν πολλάκις μὲν φαίνονται ῥυπαραὶ, ἀλλὰ σπανίως παριστάνουν ἔνδειαν. Τὸ ἐνοίκιον τοῦ γεωργοῦ πληροῦνται ποτὲ μὲν εἰς ἀργύριον, ποτὲ δὲ εἰς εἶδη, ὡς σῖτον, ἐλαιον, κτλ. Τὰ ἐνοικοχάρτια ἀνανεοῦνται ὡς ἐπιτοπλεῖστον ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν. Ὁ γεωργὸς στερεῖται ἀπὸ χρηματικὰ κεφάλαια· δουλεύει δὲ τὸ χωράφιον αὐτοῦ σχεδὸν μόνον μετὰ τὴν βοήθειαν τῆς οἰκογενείας τε. Οἱ ἄνθρωποι οὗτοι ἔχουν οἰκιακὰς τινὰς ἀναπαύσεις, καλὰ κραβ-

βάτια, χονδρὰ μὲν πλὴν ὄχι κακὰ ἐνδύματα, μίαν τράπεζαν, ὀλίγας καθέλας, ἢ μίαν μεγάλην κιβωτὸν διὰ τὰ φορέματά τῶν. Τρώγουσιν μετὰ τὰ δάκτυλα ἐξ ἐνὸς πινακίου, ἢ ὅλη ἡ οἰκογένεια πίνουν ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ ποτήριον. Εἶναι ὅμως φιλόξενοι, ἂν καὶ χονδροὶ καὶ ἀμαθεῖς, μὴν ἔχοντες, ὡς οἱ χωρικοὶ τῆς Τοσκάνας, συναστροφὴν τινὰ μετὰ τὰς πεπαιδευμένας τάξεις. Ὀλίγοι ἐξεύρουν νὰ ἀναγινώσκωσι, νὰ γράφωσιν, ἢ νὰ λογαριάζωσι· κάποτε μάλιστα ἐξεύρουν τὸ νόμα τοῦ κυρίου τῶν. Αἱ γυναῖκες ἐνδύνονται τὰς ἐορτὰς κατὰ τρόπον ἐπιδεικτικώτατον, καὶ γενικῶς φοροῦν χρυσὰ ἐνώτια, περιδέραιον, καὶ σταυρόν. Τὸ ἡμερομίσθιον τῶν ἐργατῶν εἶναι περίπου δύο καρλίνα, ἢ μία δραχμὴ, καὶ κάτι πλέον τὸν καιρὸν τοῦ θερισμοῦ. Ἀλλὰ μισθόονται μόνον κατὰ μικρὸν μέρος τοῦ χρόνου, τὸν ἐπίλοιπον δὲ καιρὸν ἐξοδεύουν κόπτοντες ξύλα εἰς τὰ δάση, ἢ κάμνοντες ἄνθρακας, ἢ εἰς ἄλλας τυχερὰς δαλεύσεις ἐνασχολούμενοι. Τινὲς αὐτῶν γίνονται ὁδηγοὶ τῶν περιηγητῶν, λαμβάνοντες τὴν ἄτοπον ὀνομασίαν Cicerone· κάποτε, ὅταν δὲν ἔχωσιν ἄλλο τι ἔργον, ὑπάγουν μετὰ τῶν ληστῶν εἰς κάμμιαν ἐκστρατείαν, ὅσον διὰ νὰ δοκιμάσωσι τὴν τύχην τῶν, ὕστερον δὲ πάλιν ἐπιστρέφουσιν εἰς τὴν πατρίδα τῶν, ἢ ἐξαναρχίζουσιν τὰ ἀγροτικά τῶν ἐπιτηδεύματα. Καπηλεῖα εἶναι πολυαριθμώτατα, ἢ εἰς ταῦτα προστρέχουσιν τὰς ἐορτὰς οἱ ὀκνηροὶ, μετὰ τὴν λειτουργίαν, διὰ νὰ παίξωσι ἢ νὰ πίνωσιν. Ἐδῶ συνέβαιναν ποτὲ συχναὶ μάχαι, τελειόνοσαι πολλάκις εἰς αἵματοχυσίαν καὶ φόνον. Ἀλλὰ κατὰ τοὺς σημερινούς νόμους (διότι ἡ Νεαπολιτικὴ ἐγκληματικὴ δικαιοσύνη ἐβελτιώθη ὀπωποῦν) ὁ οἰνοπώλης χρεωστὴς ν' ἀποκρίνεται δι' ὅποιονδήποτε κακούργημα ἤθελε συμβῆναι εἰς τὸν οἶκόν του, ἢ δὲν ὑπάρχει πλέον ἄσυλόν τι διὰ τοὺς κακούργους· ὅθεν σπανίως ξυλοκοποῦνται οἱ οἰνοπόται μετὰ τῶν. Οἱ γεωργοὶ ὅμως δὲν συχνάζουσιν τόσον τὰ καπηλεῖα· προτιμοῦν νὰ πωλῶσι τὸν ἴδιον αὐτῶν οἶνον, καὶ νὰ μένωσιν εἰς τὸν οἶκον τὰς Κυριακὰς διὰ νὰ βλέπωσι τὰ τέκνα τῶν νὰ χορεύωσι τὸν Tarantella. Τὸν χορὸν τοῦτον ποτὲ δὲν βαρύνονται.

Τὸ τρύγος εἶναι δι' ὅλους εἰς ἄκρον εὐφρόσυνον. Τὰ κλήματα φυτεύονται πυκνά, καὶ ἀφίνονται νὰ βλαστάνωσι δαψιλῶς, ἢ νὰ ἐκτείνωνται ἀπὸ δένδρου εἰς δένδρον, σχηματίζοντα διόδους σκιερὰς, εἰς τὰς ὁποίας αἱ ἡλιακαὶ ἀκτῖνες μάλιστα ἐμποροῦν νὰ διαπεράσωσιν. Ὅταν θέλῃ τις νὰ τρυγήσῃ, κόπτει πρῶτον τοὺς μέσους κλάδους τοὺς μετὰ τὸ ἐνὸς καὶ ἄλλου δένδρου, ὥστε ν' ἀνοιχθῇ δρόμος διὰ τὴν ἄμαξαν. Τὴν ἄμαξαν ταύτην σύρει εὐμορφος καλοδραμαμένος